

בסדינה

פלמיח

„אח, פגישה, פגישה שכזאת...“

מאחת הדתיות שלידי עין ירקעם, מקודם וואדי יירקה, יצאה קבוצת צעירים חברי סניף הנוער העובד בפתח תקוה, כשמדריכם, חגור באקדח תופי צועק לעברם: „גו, איפה אתם, חברה? טוב שבאנו לפני הפלמיחניקים האלה (יש להם פה כנס היום). אז הם בטח ירצו את כל המקום ויהיה ריב!“ הקבוצה התמקמה בפתח אחד הערוצים והשקט חזר למקום.

„פה הייתי תלויה!“ אך לא לומן רב. שיירה של תשעה אוטובוסים מדגם טייגר החלה להתקרב. הם חנו ליד וואדי, ומיד פרץ מתוכם זרם אדיר של אנשים, שפנו לעבר המעיין הקטן שלרגלי הצוקים התלולים. כמובן שראשונים דהרו הילדים, כשאחריהם רודפים קולות הוריהם: „תזהר, שלא תיפול מעל הצוק!“ 19 השנים שעברו מאז היו פה אבא ואמא לאחורונה, לא היה בהן כדי להשכיח מזכרונם את הצוקים ה־מפחידים, עליהם טיפסו לגובה 200—300 מטר. עתה נראו הצוקים איומים עוד יותר. לא רק משום שהביטו עליהם עכשו מלמעלה, אלא משום שהסתכלו עליהם ממרחק של 19 שנים.

שרשרת האנשים המשיכה להתקדם מהוואדי לעבר אותו צוק עצמו, אל נאקב אל יהוד. כשהתהווה הפעורה מתחת לרגליהם הולכת ומעמיקה, קריאות נשים נרגשות שברו את השקט: „מה? פה עליונו?“ ואני זוכרת בדיוק איפה הייתי תלויה אז. זה היה לפני הרבה שנים.

במבוי פלוגה. כן, זה היה באביב 1944 כאשר פלוגה ג' של הפלמיח ערכה את אימונה הראשון בנשק, ליד סדום — כדי לא להתקל במשטרת פלשתינאית. ובכל זאת לא נשאר הדבר בגדר סוד צבאי. בי עתונני ירדן ומצרים הופיעו ידיעות כי „17 אלף יהודים מתאמנים בנשק במדבר יהודה ובערבה.“ ציבואט כזה היה לא רע אפילו בשביל פירמה כמו פלוגה ג', ומשטרת ה־מנדט לא קיבלה את הידיעה ברצינות גדולה מדי. עם זאת נשלחו חוליות משטרת־מדבר לסרוק את השטחים ולברר את המספר ה־אמיתי של המתאמנים בשטח, אם אומנם יש כאלה.

משימתה של פלוגה ג', היתה לסגת ל־רביבים דרך המדבר, בנתיב הרחוק ככל האפשר מעיני וואזני הסורקים. 140 נערים ונערות החלו לנוע. מסדום הם פנו דרום מערבה, לראשונה לאורך וואדי פוקרה (נחל צין), אך יותר מאוחר הם פנו צפון־מערבה, נכנסו אל המכתש הקטן, חצו אותו, ועלו על רמת־תמר שמעליו. משם „כדי לבלבל את האויב“ ירדו שוב אל פוקרה, אך לא דרך מעלה־העקרבים, שם היו סיכויים סבירים ביותר להיפגש עם חוליות משטרת־המדבר, אלא מעל הסלעים הענקיים, הנישאים לגובה 500 מטר לאורך קו אוירי של קילומטר אחד, ונכנסו אל וואדי ימן. המשטרה לא חיפשה אותם שם, כי לאנשיה היה ידוע מה שלא ידעו הפלמיחניקים: ואדי ימן נסגר במבוי פלמיחניקי צוק זקוף לחלוטין בי גובה של 300 מטר.

„התקרמנו איכשהו“. „לא היה מו־צא, במלוא מובן המלה.“ סיפר מוריס, מפקד חוליית הסיירים הקדמית, לאשתו ושתי בנותיה, כשהם עמדו עתה מעל לאותו צוק והביטו אל תוך התהום המתפשטת, „לא היה מוצא. היינו צריכים לחזור על עקבותינו או להתקדם איכשהו. התקרמנו — איכשהו...“

שמונה שעות נמשך הטיפוס אל מעלה הקיר. הראשונים הכשירו את הקרקע בגרו־נים וסכינים, חצבו מדרגות צרות, עליהם עלו הם, עד האיש האחרון. מן הצוק אל מעיין עין יירקה נמשך השביל מעל לתהום, אך זה כבר היה כמשחק ילדים. כעבור שעה הגיעה הפלוגה למעיין. הבדחים שישבו לידו לא האמינו למראה עיניהם: „ואללה! לעלות מהוואדי הנה!“ וקראו למקום: „נאקב אל יהוד“ — מעלה היהודים. אולם הכבוד הגדול לא השביע את רצונם של הפלמיח־ניקים. הם החלו להסביר לשייך — מעלה של איזה יהודים זה, ודרשו שיקראו למקום „נאקב אל פלג“ — מעלה של פלוגה (ג). אך הבדחים לא היו בקיאים מספיק במבנה הפלמיח ועמדו על שלהם: „נאקב אל יהוד!“

הפלמיחניקים לא ויתרו ובשבוע שעבר, 19 שנים לאחר אותו יום, עמדו שני בחורים מתחיקי פלוגה ג', על השביל שמעל לתהום

הכלי הזה, יוניסלאב. זה נורא.“ ראיתי את מלוא המצוקה של קיומו, את הזוהרה שלתוכה דחפנו אותו, אנו, הצור־קים. והוא סיפר. הוא דיבר, כאילו היה עליו להמשיך ב־דרישה, בו התחלנו בימים ההם. „אבד לי החשק לחיות. אני יודע היטב שהם יוציאו אותי להורג. ואז מה? האם יש בשבילי הצלה, תקווה? האם אני יכול לסלוח, ל־על כך שהביא אותי לעולם? האם אתה מכיר את שם הספר? מה שכתוב שם, זה כלי־כך נכון וטראגי, עד שאפשר לחשוב שהוא כתב את זה בשביל אנשים רבים בעולם.“

„בעיר שלי איבדתי את החוש לסבע, ועל כן גם בשביל הניגוד שלו — החברה. שוב אני יודע איך לחיות את יומי, שעה אחרי שעה... שוב אני יכול לשר, לרקוד, לחלום. שוב אני יכול להעניק ערך לכל דקה ודקה לחוד... אני יכול עוד להתפלל. שוב אין הבנה, אין פקודה מבפנים, אין אהבה.“

„קטע זה, יוניסלאב, השתלט עלי. אני בודד, נורא בודד, בתוך העור שלי... ואתם... אתם פסקתם את הדין, מבלי להבין כי דבר שהיה הכרחי למחרת המלחמה, שוב אין לו טעם כיום... זה היה כל־כך קל להרוג, אותי, אתם, איפה־שהוא ב־רחוב, אם זה נראה לכם כלי־כך הכרחי. אבל לא, אתם רציתם לפתוח את הפצעים שהגליתם, רציתם לצעוק, לבכות, לפורר ב־הנאה את העפר של אושוויץ בין אצבעותיכם. אני כבר לא יכול להאמין בתו־הלב של כאבכם.“

„או כן, אני יודע שלא רציתם להקים בית־משפט של נקמה, ולא בית־משפט של שינאה. אבל אתם גם לא חיפשתם צדק של אמת. כי נוכח שישה מיליון מתים אלה, לא היתה שום אפשרות לאדם יחיד לתפוס מה הוא עולל. אילו יכול היה לתפוס את זה, הוא היה דן את עצמו.“

★ ★ ★

„אני הרגתי אתכם!“

„האם אתה מבין את כוונתי, יוניס־לאב? לא יתכן שאדם יחיד יעמיד את עצמו מול חיות של שישה מיליון אנשים אחרים ויכריז: כן, זה אני שהרגתי אתכם! אבל אתם שפטתם, אותי, אני הא־מנתי, כי הודת שלכם נתנה לכם מקום ניב־חר, שהיא עשתה אתכם לחוקים, עד שאתם יכולים לקרוא אתגר לכל. האמנתי כי אתם יכולים לשכוח, כעבור עשרים שנה. כן, האמנתי כי שיכחה זו דרושה לכם, כדי להמשיך לחיות. אתה בעצמך אמרת לי את

הדוד

ריקארדו קלמנט, הוא אייכמן, יחד עם דיטר. כאשר צולמה תמונה זו, עוד לא ידע דיטר כי זהו אביו.

זה. אתה גם אמרת לי כי הדת היהודית מצהה לשכוח. „לא מומן קראתי שפילוסוף גרמני אמר כך: כאשר אדם חרשה לעצמו להשתמש בכוח־הזרוע, הוא הופך בעצמו לאובייקט.“ יוניסלאב, מעולם לא שמעתי כי שופטים אובייקטים, דברים. האם, הוא, אשם — אובייקט? ואם כן, האם מגיע לי לשפוט אותה, לי שאני בנו? אין לי הזכות להתכחש לה. הוא אהב אותי, הוא גידל אותי, האבתי אותו, בתור, דודי, מפני שהיה טוב אלי... פסק־הדין שלכם הרג בי כל הבנה אנושית. המתים שלנו מתו, יוניסלאב, אבל אני חי. כן, זה מפליא, אבל נכון — אני רוצה לחיות.“

דיטר לחץ אותי בכוח אליו, קרא לעבריי: „שלו, וסלח לי, וברח בריצה.“

לסלוח? מה לסלוח? לא ניסיתי עוד להתראות עם דיטר אייכמן. אבל אני יודע שבירושלים אנתנו לא דנו רק פושע למהות. באותה שעה פגענו באדם חף מפשע, אדם שהיה יידיי, אך צולע הצדק האנושי, כשהוא גורר אחריו את אי־הצדק!

נאקב אל יהוד

שביל אימים מעל תהום — שוב המה מחברי פלוגה ג' פלמיח, אשר חצבה אותו לפני 19 שנים. בכנס הפלוגה, בו השתתפו כ־700 איש, חזקם עם בניהם, הוחלף השם הישן לחדש — מעלה הפלמיח.

והסירו לוט מעל לכתובת הטריה החצובה בסלע: „מעלה פלמיח — פלוגה ג'“. מעל לגבעה שממול נשמעו צלילי שיר הפלמיח, ראשונים תמיד אנתנו.

הקומוזיץ הקצר. זה היה כל הטקס. קצר, צנוע וקולע. אולם עם זאת קשה כנראה להתגבר על הרגלים: עוד לא נדם הדו האחרון של השיר וכבר החלה הריצה חזרה אל המעיין, שם היה צריך להיערך הקומוזיץ. גם התהום הפעורה לא האטה את ריצתם. כל אחד ניסה לעבור את משנהו ובלבד שיגיע ראשון (ראשונים תמיד אנתנו!)

ציר ההתקדמות

מסדום לאורך וואדי פוקרה (נחל צין) עד למכתש הקטן ורמת תמר. הפלוגה ירדה חזרה אל הפוקרה, מערבית למעלה־עקרבים, אל נחל ירקעם ללא המוצא — עד למצוק האחרון, שם חצבו את הנאקב.